

Nieuwjaarstoespraak
3 januari 2019

It takes a village...

Beste mensen, van harte welkom op onze nieuwjaarsreceptie. De feestdagen, de jaarwisseling. Een tijd van reflectie, van vooruit blikken, maar niet zonder ook even achterom te kijken. Want een toekomst bouw je op de fundamenten van het verleden. En wat heb ik er zin aan! Met jullie, de inwoners bouwen aan een prachtig Súdwest-Fryslân. Een gebied om trots op te zijn, nu en in de toekomst.

Het zijn zaken die op wereldniveau spelen waar wij op lokaal niveau antwoorden voor moeten en mogen vinden, en vooral ook kunnen vinden. Mislukte klimaattoppen, handelsoorlogen, vluchtelingenstromen, wereldmachten die geen oog hebben voor zaken waaraan mensen zoals u en ik behoefte hebben. Het kan je machteloos maken, of cynisch over de toekomst. Ik denk het tegenovergestelde. Het is juist op ons niveau waar de verschillen worden gemaakt.

Zoals ik begin november zei tijdens de introductie van de Hayo Apothekerlezing: *It takes a village to save a planet*. Nou, dan mogen wij hier in de handen knijpen... Wij hebben 89 van deze 'villages' in onze gemeente.

De kracht van de gemeenschap moeten we gebruiken voor de grote transities in Nederland, in de wereld. Want het gaat ergens over: het klimaat, de energie, hoe wij willen wonen en werken, hoe wij van A naar B willen reizen, wat wij eten en hoe wij dat verbouwen, in welk landschap wij willen leven.

Wij kunnen hier onze terpenmentaliteit als kracht gebruiken. Want wij zijn landmakers, al generaties lang. Terpen, polders, dijken; wij liepen voorop.

Terpenmentaliteit in de 21ste eeuw: dat betekent grote problemen aanpakken met een heleboel kleine oplossingen. Wij zijn op ons best als het moet. En het moet nu. Met elkaar de logische stappen zette. Met elkaar het landschap van de toekomst maken.

Dat vraagt om betrokken inwoners. En die hebben we! Kijk maar eens wat er allemaal gebeurt in onze gemeente. Zoals in Heeg. De droom van het dorp is om 'zelfvoorzienend' te worden. De Hegemers jagen dat met veel dynamiek en energie na. Diverse werkgroepen houden zich bezig met: de groenvoorziening, duurzame energie, toegankelijkheid, vervoer. Het is prachtig om te zien dat er steeds meer mensen bij betrokken zijn en worden.

Of Sibrandabuorren, Gauw en Tersoal. Daar zijn de mensen uit hun 'comfort zone' gestapt toen de scholen er te klein werden. In plaats van uit alle macht proberen om voor elk dorp vast te houden aan een eigen school, werden de koppen bij elkaar gestoken om er met elkaar voor te zorgen dat er in de buurt een goede onderwijsvoorziening blijft. De dorpen laten een veer voor het grotere geheel, voor de 'mienskip'. Dat is een compliment waard en een fraai voorbeeld van hoe het ook kan.

Om dergelijke initiatieven te laten slagen zijn er samenwerkende en vooral verbindende overheden nodig: gemeenten, provincie en waterschap die met een strategische agenda werken. Wat dat betreft is er nog werk te doen... Dat vraagt om een rijksoverheid die de 'terpen-aanpak' in Noord-Nederland als proeftuin ziet van duurzame ontwikkeling: de eerste stap is al gezet met 'places of hope'. Groot denken en klein doen...

Laten we ons concentreren op de kracht van onze gemeente. Wat zijn dan onze doelen, onze beloften en onze bewijzen?

Wat willen wij hier?

Wat kunnen wij hier?

Hoe gaan wij voor zaken die bij ons passen?

Hoe worden en blijven wij een gezonde regio, in alle opzichten?

Hoe zijn wij ‘it bêste lân fan d’ierde’?

Dat ga ik u vertellen. Er zijn een heleboel voorbeelden in Súdwest-Fryslân...

De afgelopen maanden heb ik al kennisgemaakt met een groot aantal betrokken mensen. Wat daar gaat het om: een mens.

Een van ons met een idee, met het enthousiasme om een ander in beweging te krijgen.

Ik wil dat het met iedereen in deze gemeente goed gaat, dat iedereen zich hier thuis voelt. En vrij voelt om het beste uit hem- of haarzelf te halen. Jezelf kunnen zijn en het verschil maken voor en met een ander, met elkaar. Daar gaat het om.

Daarbij denk ik dan bijvoorbeeld aan:

- De Grijper van de maand.
Elke maand zetten wij mensen die hun omgeving schoon houden in het zonnetje. Gewoon omdat ze het belangrijk vinden voor de leefbaarheid in hun buurt.
- De gedenksteen voor nooit vergeten kinderen op de begraafplaats in Koudum.
- Maar ook aan “Ho! Net yn ’e Kliko!”, een initiatief uit 2015 van Heeg, Eastermar, Gytsjerk en Oentsjerk. Dat slaat nu breder in de provincie aan.
- En GEKE: Griene Enerzjy Koöperaasje Easterein. Met de kracht van het collectief de energierekening verlagen en investeren in duurzame projecten.
- De Kledingbus: geweldig initiatief van betrokken mensen.
- Mevrouw de Molenaar in Wytmarsum, die de molen laat draaien, en brood bakt voor de omgeving met tarwe uit de regio. Hoe circulair wilt u het hebben?

- Professionele watersportondernemers die als vrijwillige hulpverleners zorgen voor veiligheid op het water.
- De Skriezekrite in Idzega: al jarenlang werken boeren, onderzoekers en vrijwilligers er aan de weidevogelstand.
- 'It Gouden Lân' rond Kimsward: prachtig initiatief om landschap, cultuur en toerisme met elkaar te verbinden.
- Techlab: ondernemers en onderwijs die elkaar uitstekend kunnen vinden en kinderen al heel jong inspireren voor de banen van de toekomst.
- Onze innovatiehub van duurzaamheid en watertechnologie bij de Afsluitdijk.
- Ons 'maritiem cluster'.

Het zijn voorbeelden die inspireren en uitdagen...

Dorpen en wijken zijn in staat om met nieuwe antwoorden te komen als het gaat om:

- Eenzaamheid. Bewoners komen met oplossingen voor vervoer om hun ouderen naar winkels of het ziekenhuis te brengen, zodat verhuizen niet nodig is.
- Wonen. Dorpen en wijken zijn goed op de hoogte van de woonbehoefte in de eigen omgeving en komen met innovatieve woonvormen en -plannen.
- Cultuur. Daar konden we in 2018 uiteraard niet omheen. Wat een enorme culturele kracht hebben we gezien!
Van 'De Sân fan Sânfurd' tot 'Het Fluitschip' in Hindeloopen.
Van 'Bakzeuntjes' in Arum tot 'Skeltemania' in Schettens.
En van 'De Wylde Boerinne' in IJlst, 'Anna Maria' in Wiuwert, 'Wy jouwe gjin krimp' in Witmarsum tot 'At the Watergate' in Sneek. Met de inzet van vele vrijwilligers.

Zo'n jaar geeft energie voor de toekomst... Van een onbekend gebied naar een top 3-bestemming in de Lonely Planet. Dan is de stap ook niet meer zo groot om te zeggen 'It takes a village to save a planet'...

Groot durven te denken en tegelijk een heleboel kleine stappen zetten.

Groot denken, klein doen...

Ik wil daarvoor in 2019 een belangrijke ambassadeur zijn; ook op provinciaal en rijksniveau.

Op de schermen in dit Atrium ziet u diverse mooie voorbeelden van de initiatieven in 2018. Dan kan ik meteen ook de jongeren noemen die hier vandaag de muziek maken. Elbrich en Jeline verzorgen de achtergrondmuziek. Ze maken ook nog deel uit van Soundboxx, de band die zo meteen nog twee nummers zal spelen.

Het is aan de gemeente om ervoor te zorgen dat zo veel mogelijk mensen zich gehoord voelen. Ik wil dan ook de leden van de gemeenteraad en onze medewerkers op het hart drukken dat zij hun voeten stevig in de klei of op het veen zetten, en weten wat er speelt in de gemeente. Dat is een belangrijke opgave in een grote gemeente die overal dichtbij wil zijn. Meerderheden en minderheden verbinden. Deze uitdaging ga ik graag met jullie aan.

Zelf blijf ik ook niet zitten op mijn kamer in Sneek. Ik wil me overal in de gemeente laten zien, het hele jaar door. Maar ook met deze nieuwjaarsreceptie. Die is vanaf elk jaar in een andere 'village' (dorp op stad).

Graag hoor ik dit jaar waar we in 2020 moeten zijn, en waarom. En wie weet vier ik het nieuwe jaar dan met u.

Ik wens iedereen een gelukkig en gezond 2019 toe.